Sınır Ticareti

Sınır illerimizdeki ticari faaliyetin (iç ticaretin) arttırılması ve sınır komşusu olan ülkeye yönelik ticaretin (dış ticaretin) canlandırılması suretiyle bölgede ek istihdam sağlanması ve gelirin tabana yayılması amacıyla sınır ticareti yapılabilmektedir.

Türkiye ile komşu ülkeler arasında coğrafi durum ve bölge ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılacak sınır ticaretinin kapsamını belirlemeye, sınır ticareti yapılacak sınır ticaret merkezlerinin kurulmasına ve buralardan yapılacak ihracat ve ithalatın usul ve esaslarını belirlemeye veya sınır ticareti yoluyla serbest dolaşıma girecek eşyadan alınacak vergileri göstermek üzere ilgili kanunlarda belirtilen azamî hadleri geçmemek şartıyla tek ve maktu bir tarife uygulamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Sınır ticaret merkezleri, gümrük işlemlerinin yürütülmesinde Türkiye Cumhuriyeti Gümrük Bölgesi dışında addedilir.

Sınır ticaretine ilişkin gümrük işlemleri Ticaret Bakanlığı'nca belirlenir.

Sınır ticareti kapsamındaki işlemler, standart dış ticaret işlemlerinden farklı olarak:
- Genel dış ticaret uygulamalarına göre daha az formalite gerektirir.
- İthalatta gümrük vergisi muafiyeti sağlar.
- Sınır Ticareti Belgesi sahibi esnaf ve tacirler tarafından yapılabilir.
- İthalat Uygunluk Belgesi ile ithalat yapılır.
- Komşu ülkelerden ithal edilen eşya sınır illerindeki halkın kullanımı için piyasaya arz edilir.
- Türkiye menşeli ya da Türkiye'de üretilen ürünler de komşu ülkelere ihraç edilir.

Halihazırda, Artvin, Ardahan. Kars, Iğdır, Ağrı, Van, Hakkâri, Şırnak, Mardin, Şanlıurfa, Gaziantep, Kilis ve Hatay sınır illerimizden ve aşağıdaki tabloda gösterilen yetkili gümrük kapıları üzerinden karşılarında belirtilen ülkeyle sınır ticareti yapılabilmektedir:

SIRA NUMARASI	YETKİLİ SINIR İLİ	YETKİLİ GÜMRÜK KAPISI	ÜLKE
1	ARTVİN	SARP	GÜRCİSTAN
2	ARDAHAN	TÜRKGÖZÜ	GÜRCİSTAN
3	ARDAHAN	AKTAŞ	GÜRCİSTAN
4	KARS	DİLUCU	NAHÇIVAN
5	IĞDIR	DİLUCU	NAHÇIVAN
6	IĞDIR	GÜRBULAK	İRAN
7	AĞRI	GÜRBULAK	İRAN
8	VAN	KAPIKÖY	İRAN
9	HAKKARİ	ESENDERE	İRAN
10	HAKKARİ	HABUR	IRAK
11	HAKKARİ	DERECİK	IRAK
12	HAKKARİ	ÜZÜMLÜ	IRAK
13	ŞIRNAK	HABUR	IRAK
14	MARDİN	NUSAYBİN	SURİYE
15	ŞANLIURFA	AKÇAKALE	SURİYE
16	GAZİANTEP	KARKAMIŞ	SURİYE
17	KİLİS	ÖNCÜPINAR	SURİYE
18	HATAY	CİLVEGÖZÜ	SURİYE

Sınır ticaretine ilişkin ithalat değer limitleri, sınır ticareti kapsamında ithal edilmesi uygun görülmeyen tarım ve sanayi ürünleri, bazı hassas tarım ürünleri için sınır ticareti kapsamındaki ithalatın serbest olduğu dönemler ve bazı hassas ürünler in sınır ticaretinde geçerli olan birim fiyatlar, Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile müştereken yapılan değerlendirme sonucunda belirlenmektedir.

Sınır ticaretinde geçerli olan ithalat değer limitleri ile ilgili genel esaslar aşağıdaki gibidir:

- Sınır ticareti kapsamındaki her bir komşu ülke için; 75 milyon ABD Doları kadar tarım, 75 milyon ABD Doları kadar sanayi ürünleri olmak üzere yıllık azami toplam 150 milyon ABD Doları kıymetinde ithalat yapılabilir.
- Esnaf veya tacir ya da mağaza kiralayan tarafından ilgili gümrük kapısı veya Sınır Ticaret Merkezinden 30 gün içerisinde en fazla 75.000 ABD Doları karşılığı Türk Lirasına kadar değerde eşya ithal edilebilir.

2020 yılı için belirlenmiş olan sınır ticareti ithalat değer limitleri şunlardır:

- İran için toplam 150 milyon ABD Doları,
- Gürcistan için toplam 37,5 milyon ABD doları,
- Nahçıvan için toplam 75 milyon ABD Doları,
- Irak için toplam 120 milyon ABD Doları.

Ülkemiz ile Gürcistan arasında yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşması uyarınca Gürcistan'a sınırı bulunan illerimize 2020 yılında sanayi ürünleri için değer limiti tahsis edilmemiştir. 2012 yılından beri Suriye'ye sınırı bulunan illerimize sınır ticareti kapsamında ithalat değer limiti tahsis edilmemektedir.

Aşağıdaki ürünler sınır ticareti kapsamına girmez:
- İhracı ve ithali ilgili mevzuatla yasaklanmış ve ithali belli kurum ve kuruluşlara bırakılmış maddeler;
- Ticaret politikası önlemleri kapsamındaki kota, korunma, damping ve sübvansiyona karşı vergi önlemlerine tabi ürünler;
- Petrol ve petrol ürünleri
- 29/6/2004 tarihli ve 5201 sayılı Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun kapsamında kontrole tabi ürünler;
- 14/8/1987 tarihli ve 87/12028 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthali, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük kapsamındaki sivil kullanım amaçlı patlayıcı maddeler ile amonyum nitrat ve benzeri içerikli patlayıcı yapımında kullanılabilecek maddeler,
- Canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından insan, bitki ve hayvan sağlığı açısından risk teşkil ettiği belirlenen ürünler.

Ayrıca, yerli üretimin ve imalatın korunması ile haksız rekabetin önlenmesi amacıyla çay, şeker, fındık ve antepfıstığı ile Ticaret Bakanlığı tarafından ithalatı durdurulan diğer ürünler ile ithalatı Tarım ve Orman Bakanlığının iznine tabi olan veteriner ilaçları, veteriner biyolojik ürünleri ve bunların bileşimine giren veya üretiminde kullanılan etkin maddelerin sınır ticareti yoluyla ithalatına izin verilmez.

Sınır ticareti kapsamında Transit Ticaret ile Dâhilde İşleme Rejimi yoluyla ithalat ve ihracat işlemleri yapılamaz.

Not: Bu sayfada yer alan metinler, görseller ve videolar, yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, gümrük ve dış ticaret mevzuatı hükümleri yerine geçmez. Bu sayfada yer alan bilgilerle ilgili yasal düzenleme; 4458 sayılı Gümrük Kanunu, 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı, 2016/8478 sayılı Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar ve bunlara bağlı ikincil mevzuat'ta yer almaktadır.